

POSTANOWIENIE

Dnia 27 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska (przewodniczący)

SSN Jacek Błaszczyk (sprawozdawca)

SSN Marek Pietruszyński

w sprawie **W. D., M. A. i S. S.**
oskarżonych z art. 212 § 1 k.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 27 kwietnia 2021 r.,
skargi obrońcy oskarżonych
od wyroku Sądu Okręgowego w S.
z dnia 13 listopada 2020 r., sygn. akt VI Ka (...),
uchylającego wyrok Sądu Rejonowego w L.
z dnia 12 grudnia 2019 r., sygn. akt II K (...),
i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania,
na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić skargę;**
- 2. obciążyć Skarb Państwa kosztami postępowania skargowego.**

UZASADNIENIE

W. D., M. A. i S.S. zostali oskarżeni o to, że w dniu 23 sierpnia 2017 r. w C. oraz w nieustalonym dniu we wniosku do Zarządu [...] Koła Łowieckiego Nr (...) „Ż.” S., pomówili M. J. - Prezesa [...] Koła Łowieckiego Nr (...) „Ż.” S. o samowolne dokonanie zmian w uchwale numer WZ (...) /2017 poprzez napisanie jej na nowo po Walnym Zgromadzeniu i przesłanie w innej formie i treści do Zarządu Okręgowego Polskiego Związku Łowieckiego w S.,

aniżeli wersja uchwały odczytana i głosowana na Walnym Zgromadzeniu Członków [...] Koła Łowieckiego Nr (...) „Ż.” S., które odbyło się w dniu 02.06.2017 roku, które to zachowanie mogło poniżyć go w opinii publicznej i narazić na utratę zaufania potrzebnego do zajmowanego stanowiska, tj. o popełnienie czynu z art. 212 § 1 k.k.

Wyrokiem z dnia 12 grudnia 2019 r., sygn. akt II K (...), Sąd Rejonowy w L. uniewinnił oskarżonych od popełnienia zarzucanego im czynu.

Apelacje od tego orzeczenia wnieśli pełnomocnicy oskarżyciela prywatnego.

Radca prawny M. J. zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła:

1. rażącą obrazę przepisów postępowania mogącą mieć wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, to jest art. 366 § 1 k.p.k. polegającą na zaniechaniu wyjaśnienia istotnych okoliczności sprawy z punktu widzenia merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy a skupieniu się wyłącznie na kwestiach pobocznych, co doprowadziło do wydania błędnego orzeczenia;
2. rażącą obrazę przepisów postępowania mogącą mieć wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, to jest art. 7 k.p.k., 410 k.p.k. poprzez dokonanie dowolnej oceny materiału dowodowego — pominięcie zeznań świadka J. U., pominięcie dowodu z dokumentu (screen) z dnia 01 czerwca 2017 roku, pominięcie, iż zeznania świadków uznane za wiarygodne są sprzeczne z zasadami doświadczenia życiowego, pominięcie, iż treść zeznań świadków uznanych za wiarygodne wskazuje na brak wiedzy odnośnie statutu PZŁ, załączenie do akt postępowania już po zamknięciu rozprawy wydruku, do którego w mowie końcowej odwoływał się obrońca, co doprowadziło do bezpodstawnego odmówienia waloru wiarygodności zeznaniom oskarżyciela prywatnego oraz świadka M. B., a także budzi wątpliwości w zakresie faktycznego materiału, który stał się podstawą wyrokowania,

1. błąd w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie, iż:

1. istniało kilka wersji uchwały numer (...) /2017,
2. treść uchwały przesłanej do Zarządu Okręgowego Polskiego Związku Łowieckiego w S. nie jest tożsama z treścią uchwały głosowaną w dniu 02 czerwca 2017 roku podczas Walnego Zgromadzenia Zarządu [...] Koła Łowieckiego numer (...) „Ż.” S.,
3. istniał obowiązek przyjęcia w poczet członków koła S. Z.,
4. oskarżeni działali w ramach przysługujących im uprawnień kontrolnych,

nie doszło do pomówienia M. J. skutkujący uniewinnieniem oskarżonych, podczas gdy prawidłowe ustalenia faktyczne nakazują uznanie, iż oskarżeni dopuścili się zarzucanego im czynu.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uznanie oskarżonych za winnych popełnienia zarzucanego im czynu i za jego popełnienie wymierzenie im kar według uznania Sądu wraz z orzeczeniem nawiązki na rzecz M. J. w wysokości po 5.000 zł od każdego z oskarżonych (łącznie 15.000 zł), ewentualnie o uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Adw. M. M. zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił obrazę prawa procesowego, która miała wpływ na treść rozstrzygnięcia, a to art. 2 § 1 pkt 1 i § 2 k.p.k. w zw. z art. 7 i art. 92 k.p.k., poprzez pominięcie dowodu ze Statutu PZŁ, protokołu Walnego Zgromadzenia z dnia 2.06.2017 r. oraz wydruków z poczty elektronicznej i wiadomości SMS oskarżyciela, których treść nie była kwestionowana przez oskarżonych, co w konsekwencji doprowadziło do błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia polegającym na mylnym stwierdzeniu, że :

1. projekt uchwały nr 9 poddany pod głosowanie Walnego Zgromadzenia z dnia 2.06.2017 r. nie zawierał jako podstawy prawnej § 172 ust. 7 pkt 1 Statutu PZŁ,

2. S. Z. nabył członkostwo w Kole Łowieckim „Ż.” na mocy uchwały nr (...) Walnego Zgromadzenia z dnia 2.06.2017 r.,

3. Zarządowi Okręgowemu PZŁ w S. została przesłana uchwała nr (...) Walnego Zgromadzenia Koła z dnia 2.06.2017 r. o treści innej niż ta, którą odczytano i przegłosowano,

4. Zarząd Koła, którego Prezesem był M. J., nie wykonał uchwały Walnego Zgromadzenia nr (...) z dnia 2.06.2017 r. w sprawie przyjęcia S. Z.,

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Po rozpoznaniu obu wniesionych apelacji Sąd Okręgowy w S. wyrokiem z dnia 13 listopada 2020 r., sygn. akt VI Ka (...), uchylił zaskarżony wyrok i sprawę oskarżonych przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w L.

W uzasadnieniu orzeczenia Sąd Okręgowy podkreślił, że z uwagi na ogólnikowość i lakoniczność uzasadnienia Sądu I instancji w zakresie, w jakim uznał, iż zachowanie oskarżonych nie wyczerpało znamion zarzucanego im czynu z art. 212 § 1 k.k., sprowadzającego się do zaprezentowanego powyżej kilkudziesięciu stwierdzenia, utrudniona, a w istocie niemożliwa była kontrola przeprowadzonego przez Sąd I instancji procesu motywacyjnego, sprowadzającego się do niepopartych dowodowo stwierdzeń. Wnioski zawarte w konkluzji uzasadnienia wyroku jawiły się jako dowolne i nieuprawnione.

Sąd Okręgowy wskazał także, że w zakresie obowiązku sporządzenia uzasadnienia zaskarżonego wyroku zgodnie z wymogami art. 424 § 2 k.p.k. w tym zakresie Sąd Rejonowy nie sprostął. Powyższe uchybienie nie było przedmiotem zaskarżenia, niemniej koniecznym było jego stwierdzenie przez Sąd odwoławczy. Zważywszy na zakaz sformułowany w art. 455a k.p.k. wadliwość sporządzonego uzasadnienia nie mogła stanowić podstawy do uchylenia zaskarżonego wyroku i w okolicznościach niniejszej sprawy nie stanowiła, bowiem podstawą kontroli odwoławczej był zaskarżony wyrok, jego prawidłowość i słuszność, a nie jego uzasadnienie.

Skargę na wyrok Sądu odwoławczego złożył obrońca oskarżonych zarzucając naruszenie art. 539a § 3 k.p.k. w zw. z art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 454 § 1 k.p.k. poprzez błędne (z pewnością przedwczesne) uchylenie wyroku Sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w sytuacji, gdy taka decyzja Sądu została podjęta w sposób przedwczesny i bez podjęcia jakichkolwiek czynności procesowych, które być może spowodowałyby - w oparciu o taki uzupełniony materiał dowodowy - zweryfikowanie tego, czy dokonana przez Sąd I instancji ocena zebranego w sprawie materiału dowodowego była wadliwa czy też nie; nadto, działanie Sądu jest sprzeczne z art. 6 ust. 2 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady UE 2016/343 z dn. 9.03.2016 r. w sprawie wzmocnienia niektórych aspektów domniemania niewinności i praw do obecności na rozprawie w postępowaniu karnym (DZ.U.UE.L.2016.65.1) - o czym szerzej w uzasadnieniu.

W oparciu o art. 539e § 2 k.p.k. skarżący wniósł i uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

Pełnomocnicy oskarżyciela prywatnego w pisemnych odpowiedziach na skargę wnieśli o jej oddalenie w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga nie jest zasadna i jako taka podlegała oddaleniu.

Zgodnie z art. 539a § 3 k.p.k., skarga może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art. 437 k.p.k. lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. Ograniczenie podstaw skargowych do tych, jakie wskazano w tym przepisie oznacza, że zakres kontroli dokonywanej przez Sąd Najwyższy po wniesieniu skargi na wyrok sądu odwoławczego, o którym mowa w art. 539a § 1 k.p.k., ograniczony jest wyłącznie do zbadania, czy stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienie daje podstawę do wydania orzeczenia kasatoryjnego (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2018 r., I KZP 13/17). Co do zasady, Sąd Najwyższy nie jest więc, pomijając kwestię bezwzględnych przyczyn odwoławczych (niezależnie czy zaistniałych w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, czy w postępowaniu apelacyjnym), uprawniony do badania, czy sąd odwoławczy prawidłowo stwierdził zaistnienie uchybienia stanowiącego względny powód odwoławczy, może jedynie ocenić czy z powodu stwierdzonych przez ten sąd uchybień pierwszoinstancyjny przewód sądowy powinien zostać powtórzony w całości. W konsekwencji, wskazanie w skardze na wyrok sądu odwoławczego naruszenia innego przepisu niż art. 437 § 2 k.p.k. i art. 439 § 1 k.p.k., nawet w powiązaniu z którymkolwiek z tych uregulowań, oznacza, że jest ona niedopuszczalna (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 24 stycznia 2018 r., II KS 1/18, OSNKW 2018, z. 5, poz. 38 oraz z dnia 25 września 2018 r., V KS 19/18, OSNKW 2018, z. 12, poz. 81).

Instytucja skargi na wyrok sądu odwoławczego i wywołane wniesieniem tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia postępowanie skargowe przed Sądem Najwyższym nie służy zatem ocenie tego, czy stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienie w rzeczywistości miało miejsce, a jedynie weryfikacji tego, czy usunięcie stwierdzonego uchybienia jest możliwe tylko w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, a także czy czynności, które należy przeprowadzić lub okoliczności, które należy wyjaśnić, na które wskazano w uzasadnieniu wyroku kasatoryjnego, rzeczywiście powinny być przeprowadzone, czy wyjaśnione w postępowaniu przed sądem *a quo*. Przepisy Kodeksu postępowania karnego o skardze na wyrok sądu odwoławczego nie dają, co do zasady (poza wypadkami związanymi z bezwzględnymi przyczynami odwoławczymi), sądowi skargowemu jakichkolwiek uprawnień kontrolnych, upoważniających do merytorycznego ingerowania w toczące się przed sądami powszechnymi postępowanie karne, a tego zdaje

się oczekiwać obrońca we wniesionej skardze. Sąd Najwyższy, rozpoznając skargę, nie może więc decydować o wyniku sprawy, a rozstrzyga jedynie to, przed którym sądem ma się nadal toczyć postępowanie karne – przed sądem odwoławczym czy sądem pierwszej instancji.

W realiach niniejszej sprawy nie można przyznać racji skarżącemu, który kwestionuje uchylenie wyroku wskazując, że wyrok obarczony jest naruszeniem art. 6 ust. 2 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady UE 2016/343 z dnia 09.03.2016 r., który to przepis jest odpowiednikiem polskiej zasady *in dubio pro reo* wyrażonej w art. 5 § 2 k.p.k.

Skarżący pomija argumentację Sądu odwoławczego, który szczegółowo odniósł się do tej kwestii wskazując, że warunek przeprowadzenia pierwszoinstancyjnego przewodu sądowego na nowo w całości, a więc ponowienia wszystkich dowodów, wchodzi w grę, gdy dowody te albo zostały ocenione w sposób dowolny, albo ich nie ujawniono zgodnie z wymogami prawa lub przeprowadzono je niezgodnie z regułami procesowymi. Ponadto, jak wskazał Sąd Okręgowy, zgodnie z art. 454 §1 k.p.k. Sąd odwoławczy nie może skazać oskarżonego, który został uniewinniony w pierwszej instancji lub co do którego w pierwszej instancji umorzono postępowanie.

W realiach rozpatrywanej sprawy Sąd Okręgowy w S. uchylił wyrok Sądu Rejonowego (art. 437 § 2 k.p.k.), co zostało wyczerpująco i rzetelnie przedstawione w uzasadnieniu wyroku tego Sądu, wraz z argumentacją wskazującą na konieczność wydania orzeczenia kasatoryjnego.

Sąd Okręgowy słusznie zaakcentował, iż Sąd *meriti* bezkrytycznie ocenił wyjaśnienia oskarżonych, którym dał w pełni wiarę, przy czym nie dokonano ich konfrontacji z treścią wiadomości elektronicznej, jaką rozesłał oskarżyciel w dniu 1 czerwca 2017 roku o godz. 13:23, załączając projekt uchwały nr 9, w którym wyraźnie powoływano się na § 172 ust. 7 pkt 1 Statutu PZŁ. Co znamienne, otrzymał na to odpowiedź od oskarżonego M. A., późniejszego Przewodniczącego Komisji Uchwał i Wniosków, który nie wniósł do nich uwag. Zatem treść projektu była jawna dla osób zainteresowanych, w tym dwóch oskarżonych jeszcze przed posiedzeniem.

Jednocześnie Sąd Okręgowy wskazał szczegółowo na motywy, które doprowadziły do uchylenia zaskarżonego orzeczenia. Odnosząc się do ustaleń Sądu *a quo* wskazano, że bezkrytyczne danie wiary wyjaśnieniom oskarżonego uchybia zasadom logiki i doświadczenia życiowego. W tym kontekście Sąd Okręgowy przytoczył zeznania świadków, a także odniósł się do twierdzeń procesowych oskarżonych. Wskazał nadto na konieczność

skonfrontowania tych dowodów z subiektywnymi dowodami z dokumentów, w szczególności Statutem PZŁ oraz protokołem Walnego Zgromadzenia z 2017 r., z którego wynikało, co było przedmiotem głosowania i jaka dokładnie była treść podejmowanej uchwały, a w szczególności, że już na tym etapie znalazło się w niej wyraźne odniesienie do § 172 ust. 7 pkt 1 Statutu PZŁ jako podstawy prawnej rozstrzygnięcia.

Uzasadnienie wyroku Sądu drugiej instancji przekonuje, że braki postępowania pierwszoinstancyjnego stały na przeszkodzie zaakceptowaniu wydanego wyroku uniewinniającego oskarżonych od zarzucanego im czynu z art. 212 § 1 k.k. opisanego w punkcie I wyroku, co w obliczu jasnej dyspozycji art. 454 § 1 k.p.k. (reguł *ne peius*) nie pozwalało sądowi odwoławczemu na wydanie innego niż kasatoryjny wyrok (por. też: M. Borodziuk „Czyny współukarane w praktyce organów wymiaru sprawiedliwości”, Prokuratura i Prawo Nr 2/2019, s. 24 i n. - w tym: Procesowe aspekty rozstrzygnięcia o uznaniu danego zachowania za czyn współukarany, s. 37 - 42).

Niezależnie od poczynionych uwag i stanowiska Sądu Okręgowego, na którego wyrok kasatoryjny wniesiono skargę wskazać trzeba, że art. 455a k.p.k. wprowadza normatywny zakaz uchylenia wyroku z powodu tego, że jego uzasadnienie nie spełnia wymogów określonych w art. 424 k.p.k. W drodze wykładni zakaz ten można także odczytać z treści art. 438 pkt 2 k.p.k. Niewystarczająca treść uzasadnienia wyroku może być wynikiem naruszenia przepisu procesowego (art. 424 ustawy karno-procesowej), ale konieczne jest jeszcze stwierdzenie możliwego wpływu tego uchybienia na treść orzeczenia. Ten zaś nie istnieje, skoro uzasadnienie sporządzane jest po jego wydaniu. Natomiast uchybienie wymogom wskazanego przepisu może stanowić podstawę do uznania, że w procesie związanym z wydaniem wyroku doszło do naruszenia innych przepisów procesowych, które mają znaczenie dla prawidłowego wyrokowania, gdy z uzasadnienia wynika, że nie zostały one właściwie zastosowane, np. art. 7 k.p.k., czy 410 k.p.k. (por. Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz, J. Skorupka (red.), Legalis 2020, teza 1 do art. 455a; a także - odpowiednio - wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2021 r., III KK 175/20, wydany w zakresie rozumienia treści przepisu art. 537a k.p.k., OSNK 2021, z. 3, poz. 14).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy postanowił jak na wstępie.